

Intoxicatie (vergiftiging)

Een zorgvrager kan in een acute situatie raken als hij door intoxicatie (vergiftiging) somatische problemen krijgt. Snel handelen is dan heel belangrijk, want de zorgvrager kan in een levensbedreigende situatie komen.

Intoxicatie ontstaat wanneer iemand een giftig middel inneemt. We gaan hier in op de symptomen, enkele middelen die intoxicatie kunnen veroorzaken en de acties die je als verzorgende kunt inzetten.

XTC-pillen kunnen een intoxicatie veroorzaken.

Wat is intoxicatie?

Een **intoxicatie** (vergiftiging) is een reactie van het lichaam op het innemen van een hoeveelheid gif. Welke reactie het lichaam geeft en hoe ernstig deze reactie is, hangt af van:

- de werking van het gif
- de hoeveelheid gif in het lichaam
- de conditie van de zorgvrager
- de mate van giftigheid van het gif, afhankelijk van de concentratie waarin de stof in het lichaam voorkomt

Oorzaken

Als verzorgende moet je weten welke middelen een intoxicatie veroorzaken. Giftige stoffen kunnen in vaste, vloeibare en gasvormige toestand het lichaam binnendringen. Dat gebeurt op verschillende manieren: door inname via de mond, door het gif in te ademen (via de luchtwegen) of door een giftige stof via de huid.

De volgende middelen kunnen een intoxicatie veroorzaken:

- medicijnen
- drugs
- giftige planten
- ophoping van in het lichaam geproduceerde afvalstoffen
- chemische stof
- een beet door een giftig dier

Een giftige stof kan het lichaam binnendringen via het maag-darmkanaal (enteraal), de luchtwegen of de huid.

Risicogroepen

Iedere zorgvrager heeft een risico om met intoxicatie te maken te krijgen. Middelen die voor intoxicatie zorgen, worden soms bewust en soms onbewust ingenomen.

Ouderen, jonge kinderen, pubers en jongvolwassenen lopen meer risico op intoxicatie.

- Ouderen nemen door vergeetachtigheid soms een dubbele dosis van de voorgeschreven medicijnen in.
- Jonge kinderen denken dat medicijnen en schoonmaakmiddelen iets lekkers zijn, bijvoorbeeld door de mooie kleur van een pilletje of lampenolie.

- Pubers en jongvolwassenen willen soms een middel (drugs) uitproberen waarvan ze de reactie op dit middel niet kennen of ze doen een zelfmoordpoging.

Denk na!

Symptomen

Het is belangrijk dat je als verzorgende de symptomen van een intoxicatie herkent. Die symptomen zijn afhankelijk van het soort gif dat het lichaam opneemt.

Een intoxicatie kan allerlei symptomen veroorzaken, zoals:

- misselijkheid of braken
- verwardheid
- visusklachten (niet goed kunnen zien)
- ongecontroleerde bewegingen
- ademhalingsproblemen
- hartritmestoornissen
- hoofdpijn
- huiduitslag
- bewusteloosheid
- bleke of grauwe huid of roze kleur
- heel erg zweten
- droge huid
- comateus
- vermoeidheidsklachten
- verminderde eetlust

Handelen bij een intoxicatie

Als je als verzorgende met een intoxicatie te maken krijgt, handel je als volgt:

- Je beoordeelt de toestand van de zorgvrager en je schakelt de juiste hulp in.
- Als de zorgvrager nog bij bewustzijn is, vraag je wat hij heeft ingenomen en in welke dosering. Ook stel je, zo mogelijk, vragen aan mensen die in de buurt zijn, een collega of mantelzorger.
- Als de zorgvrager buiten bewustzijn is, kijk je naar de kleur van de huid, of er ademhaling is en hoe de ademhaling is. Gebruik hiervoor de ABCDE-methode. Kom je uit op een mogelijke intoxicatie, probeer dan te weten te komen welk middel is ingenomen. Kijk of er in de omgeving van de zorgvrager medicatie, drugs of alcohol liggen, die hij mogelijk heeft ingenomen.

Je schakelt altijd direct een arts in. In de thuiszorg bel je 112. Je geeft toestand, leeftijd, gewicht, geslacht, en het middel (stof en bestanddelen) aan de centralist van de meldkamer door. In een zorginstelling bel je het interne reanimatienummer (als dat er is). Terwijl je op de ambulance of arts wacht, blijf je de zorgvrager observeren. Treedt er een verandering of verslechtering in de toestand van de zorgvrager op, dan geef je dit direct door aan de arts of meldkamer. Als de zorgvrager verminderd bij bewustzijn is, leg je hem in de stabiele zijligging.

Gebruik de ABCDE-methode om je op de situatie te oriënteren.

Preventieve maatregelen bij intoxicatie

Je weet hoe je moet handelen bij een intoxicatie, maar het is ook belangrijk om deze te voorkomen. De rol en taak van de verzorgende hierin is voorlichting geven en alles goed beschrijven in het zorgplan. Zorg dat de medicijnlijst up-to-date is en dat nieuwe medicijnen in het zorgplan staan.

Adviserende rol

Als verzorgende geef je de zorgvrager voorlichting en advies. Wijs hem op middelen en stoffen die een intoxicatie kunnen veroorzaken, zoals:

- bijwerkingen en interacties van medicatie
- medicijngebruik en (grote hoeveelheden) alcohol
- ‘giftige’ stoffen of planten
- koolmonoxidevergiftiging (slecht of niet ventileren van ruimtes)
- het gebruik van drugs en de gevaren hiervan

Signalerende rol

Je hebt ook een signalerende rol:

- Observeer de zorgvrager. Is zijn gedrag anders dan anders, overleg dan met je leidinggevende.
- Praat ook met je leidinggevende wanneer de medicatie steeds eerder op is en je het idee hebt dat er medicijnen ‘verdwijnen’.